



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 111/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť A. L. a A. L., zastúpených obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., Šoltésovej 2, Bratislava, konajúcou prostredníctvom advokáta a prokuristu JUDr. Viktora Ewerlinga, PhD., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Malacky pod sp. zn. 6 C 335/2008 a Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 15 Co 215/2009 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť A. L. a A. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2014 doručená sťažnosť A. L. a A. L. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., Šoltésovej

2, Bratislava, konajúcou prostredníctvom advokáta a prokuristu JUDr. Viktora Ewerlinga, PhD., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Malacky (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 335/2008 a Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 15 Co 215/2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia podali 23. marca 2003 na okresnom súde žalobu o určenie neplatnosti darovacej zmluvy z 22. novembra 2001 uzatvorenej medzi F. V. (darkyňou) ako žalovanou v 1. rade (ďalej len „žalovaná v 1. rade“) a N. V. (obdarovanou) ako žalovanou v 2. rade (ďalej len „žalovaná v 2. rade“), predmetom ktorej bolo darovanie spoluvlastníckeho podielu 12/20 z nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva č..., nachádzajúcom sa v katastrálnom území J. (ďalej len „nehnuteľnosť“). Vklad vlastníckeho práva na základe uvedenej darovacej zmluvy do katastra bol povolený 4. decembra 2001. Dôvodom podania žaloby bola skutočnosť, že sťažovatelia uzatvorili už predtým so žalovanou v 1. rade darovaciu zmluvu na tú istú nehnuteľnosť, na základe ktorej ju začali užívať a zrekonštruovali ju. Platnosť tejto darovacej zmluvy medzi sťažovateľmi a žalovanou v 1. rade bola žalovanou v 1. rade napadnutá, pričom okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 345/97 zo 17. marca 1999 (právoplatným 25. mája 2001) dospel k záveru, že predmetná zmluva je platná. Napriek existencii uvedeného právoplatného rozhodnutia okresného súdu žalovaná v 1. rade uzatvorila so žalovanou v 2. rade (svojou vnučkou) predmetnú žalobou napádanú darovaciu zmluvu. Okresný súd rozhodol o žalobe sťažovateľov tak, že ich návrh zamietol rozsudkom sp. zn. 6 C 335/2008 z 2. decembra 2008.

Na základe odvolania podaného sťažovateľmi prerokovával vec krajský súd. Sťažovatelia v sťažnosti ďalej uviedli, že počas odvolacieho konania zomrela žalovaná v 1. rade. Napriek tejto skutočnosti krajský súd konanie neprerušil a vo veci nekonal do momentu, kým na základe uznesenia o zastavení dedičského konania pre nemajetnosť nezistil presný okruh dedičov (ďalej len „dedičské uznesenie“). Uvedené dedičské

uznesenie bolo krajskému súdu doručené 31. marca 2010, pojednávanie vo veci nariadil krajský súd na 18. september 2013, teda až tri a pol roka po tom, ako mu bol nepochybne známy okruh dedičov, a teda aj procesných nástupcov v konaní. V tom čase konštatovala existenciu prietáhov v konaní aj predsedníčka krajského súdu. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Co 215/2009 z 18. septembra 2013 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý nadobudol právoplatnosť 9. decembra 2013. Dôvodom na potvrdenie rozsudku okresného súdu bola *„výlučne údajná absencia naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení neplatnosti Napádanej zmluvy v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (str. 7 Rozsudku II)“*. Postupom odvolacieho súdu podľa sťažovateľov došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, a domôcť sa tak ochrany svojich subjektívnych práv. Keďže uvedené vady predstavujú súčasne dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, podali sťažovatelia na Najvyššom súde Slovenskej republiky dovolanie. Sťažovatelia svojou sťažnosťou namietajú porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, o ktorom dovolací súd nie je oprávnený rozhodovať, a to v dvoch rovinách:

1. prietahy spôsobené krajským súdom po úmrtí žalovanej v 1. rade,
2. prietahy spôsobené okresným súdom.

V súvislosti s postupom krajského súdu v napadnutom konaní sťažovatelia najmä namietajú, že v prípade, *„ak odvolací súd mal za to, že v konaní absentuje naliehavý právny záujem, povaha veci pripúšťala, aby sa v konaní pokračovalo a rozhodlo skôr. Odvolací súd v takom prípade mohol zamietnuť žalobu pre domnelú absenciu naliehavého právneho záujmu aj bez toho, aby mal ustálený presný okruh nástupcov zomrelej žalovanej v 1. rade... Ak by súd napriek uvedenému nemohol v konaní pokračovať, mal konanie prerušiť. Krajský súd tak jednak neučinil a jednak dôvod prípadného prerušenia by odpadol už 03. 02. 2010, kedy Dedičské uznesenie nadobudlo právoplatnosť. Následné prietahy v konaní nie sú ospravedlniteľné žiadnym objektívnym dôvodom. Sťažovatelia zdôrazňujú, že neboli účastníkmi dedičského konania, a teda nemali na rozdiel od súdu vedomosť o tom, kedy táto prekážka v konaní odpadla.“*

Vo vzťahu ku konaniu okresného súdu sťažovateľa argumentovali najmä tým, že „pokiaľ... naliehavý právny záujem ako základná podmienka pre konanie o veci absentoval, ako o tom rozhodol Krajský súd v Bratislave, je v rozpore s právom účastníka na prejednanie veci v primeranej lehote a bez zbytočných prieťahov, aby bola jeho žaloba zamietnutá prvý raz z toho dôvodu, a po vykonávaní rozsiahleho dokazovania, až po takmer jedenástich rokoch“.

Podľa názoru sťažovateľov oba všeobecné súdy konajúce v ich veci porušili svoju povinnosť chrániť základné práva účastníkov konania najmä vzhľadom na skutočnosť, že „existencia týchto ucelených prieťahov a zjavná neprímeranosť dĺžky konania na strane oboch súdov a údajná neprípustnosť celého konania, napriek tomu, že v konaní prebiehalo riadne dokazovanie, vyšla najavo až právoplatnosťou Rozsudku II, nakoľko až tento zamietol priznanie súdnej ochrany bez meritórneho rozhodnutia o podstate sporu s odôvodnením, že absentuje naliehavý právny záujem na určení neplatnosti, o ktorej sa viedol spor bezmála jedenásť rokov“.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví:

„1. Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní naposledy vedenom pod sp. zn. 6 C 335/08 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 215/2009 porušené boli.

2. Ústavný súd priznáva finančné zadostučinenie v sume 15.000,- Eur (slovom pätnásťtisíc eur) samostatne každému zo sťažovateľov, ktoré im sú Okresný súd Malacky a Krajský súd v Bratislave povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Malacky a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľom, v sume 501,70 Eur na účet ich právneho zástupcu, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd sa v prvom rade musí vysporiadať s alternatívnym petitom sťažnosti, keďže sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli dva alternatívne petity, pričom ústavný súd vychádzajúc z ich obsahu predmet tohto konania ustálil podľa najširšieho z nich, že sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 335/2008, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 215/2009.

## **II.A K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 335/2008 pri rozhodovaní o veci samej**

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

(m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. marca 2009).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že namietané konanie vedené okresným súdom bolo vo veci samej právoplatne skončené 9. decembra 2013, keď nadobudol právoplatnosť rozsudok okresného súdu sp. zn. 6 C 335/2008 z 2. decembra 2008 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15 Co 215/2009 z 18. septembra 2013.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (12. februára 2014) už okresný súd nemohol porušovať sťažovateľmi označené práva v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej.

Keďže sťažovatelia, ako už bolo uvedené, namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní sťažnosťou doručenou ústavnému súdu až 12. februára 2014, t. j. v čase, keď namietané konanie v merite veci už bolo právoplatne skončené (9. decembra 2013), a teda k porušovaniu nimi označených práv už nemohlo dochádzať, ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa rozhodovania okresného súdu vo veci samej v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

## **II.B K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 335/2008 pri rozhodovaní o trovách konania**

Vzhľadom na nadobudnutie právoplatnosti meritórneho rozhodnutia v právnej veci sťažovateľov ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu prichádzalo v danom prípade v rámci jej predbežného prerokovania do úvahy iba posúdenie možnosti jej prijatia na ďalšie konanie v časti týkajúcej sa rozhodovania okresného súdu o trovách konania.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je totiž aj právny názor, podľa ktorého sa aj na súdne konanie v časti týkajúcej sa iba náhrady trov súdneho konania

vzťahuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (III. ÚS 145/02, IV. ÚS 168/04).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže tiež vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných priet'ahoch. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania [porovnaj § 120 ods. 1 a 4 Občianskeho súdneho poriadku (napr. IV. ÚS 147/04)].

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že súdny spis sp. zn. 6 C 335/2008 bol okresnému súdu vrátený z krajského súdu po odvolacom konaní 16. októbra 2013. Okresný súd následne vykonal úkony spojené s doručovaním rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 215/2009 z 18. septembra 2013 (právoplatný 9. decembra 2013), ktorým bol rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdený a v časti trov prvostupňového konania zrušený a vrátený na ďalšie konanie. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že okresný súd o trovách konania dosiaľ opätovne nerozhodoval.

Ústavný súd hodnotí tú časť konania, ktorej cieľom je vyriešenie výšky trov konania, ako menej zásadnú v porovnaní s hlavným predmetom konania, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a teda právna istota sťažovateľov bola nastolená. Ústavný súd súčasne konštatuje, že z odôvodnenia sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia postup okresného súdu v súvislosti s jeho rozhodovaním o trovách konania nenamietali.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že postup okresného súdu v namietanom konaní v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania, nie je poznamenaný priet'ahmi takej intenzity, že by ich bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

## **II.C K namietanému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 215/2009**

Sťažovatelia taktiež namietali porušenie svojich v sťažnosti označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 215/2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že namietané konanie bolo právoplatne skončené, ako už bolo uvedené, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15 Co 215/2009 z 18. septembra 2013, ktorým došlo k potvrdeniu rozsudku okresného súdu sp. zn. 6 C 335/2008 z 2. decembra 2008 v merite veci a súčasne k jeho zrušeniu v časti trov prvostupňového konania. Rozsudok krajského súdu z 18. septembra 2013 nadobudol právoplatnosť 9. decembra 2013. Sťažnosť sťažovateľov bola ústavnému súdu doručená poštou 12. februára 2014.

Vychádzajúc z uvedeného a poukazujúc na judikatúru ústavného súdu uvedenú v bode II.A tohto rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už krajský súd nemohol porušovať sťažovateľmi označené práva v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 215/2009.

Keďže sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 215/2009 sťažnosťou doručenou ústavnému súdu až 12. februára 2014, t. j. v čase, keď namietané konanie už bolo právoplatne skončené (9. decembra 2013), v dôsledku čoho v čase podania sťažnosti už k porušovaniu nimi označených práv postupom krajského súdu nemohlo dochádzať, ústavný súd sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími nárokmi sťažovateľov uplatnenými v petite ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2014